

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

792

Hely

Idő

"1918"

Szerző:

Cím: A színházak üldözése

Forrás:

Pesti Napló

Bp.

1918. dec. 31

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Old)

A színházak üldözése

Ha meghal egy király, becsukják a színházakat. Ha szénhány van, becsukják a színházakat. Ha spanyol járvány van, becsukják a színházakat. Most megint szénhány van, megint becsukják a színházakat. Akármilyen történik, becsukják a színházakat.

Mikor a forradalom lerázta rólunk a régi, begyepesedett, bürokrata világot, gróf Károlyi Mihálynak első dolga az volt, hogy megnyissa a színházakat. Szénhány volt akkor is és a spanyol járvány szabadjárja eresztve dühöngött. De az új vezetőkben megvolt a stílus, hogy mérlegelni tudják a színházi élet fontosságát. Akkor mindnyájan meg voltunk győződve, hogy annak a világszemléletnek, amely gróf Tisza István kateja szerint könnyelmű komédiának nézi a színházat, mindörökké vége. És most a szénhányra való hivatkozással ugyanez az új rezsim minisztertanácsilag megfojtja a színházakat, a magyar nyelvnek — most! — védobástyaít, tizenkétezer ember kenyéradó intézményeit, a hisztériás közhangulat jótékony levezetőit és a szénnek egyáltalában nem jelentős fogyasztóit.

Próbáljunk meg bármilyen szempontot keresni, amely ezt a bezárást indokolttá teheti. Először is a szén. Szénhány sújtja az országot, az igaz, de csak nem a színházak ezene az a mennyiség, amely a hiányon egy szemernyit is enyhít? Az összes budapesti színházak szénkészlete egész szezonra nem tesz ki annyit, mint Budapest egy napi szükségletének a századrésze. Minden gramm fontos jó. Akkor csak játszanak a színházak tovább. Az ország szénkészlete majd három perccel hamarabb fog elfogyni. Az a három perc megéri a főváros életének hónapokon át való normális képét. A színházak világításához szükséges szén mennyisé-

géről aztán egy pillanatig sem szabad komolyan beszélni. Egy pár mázsa szénből az összes budapesti színházakat világítani lehet.

Sőt tovább lehet menni. A budapesti színházak, mozik és varieték esténként mintegy hatvan-ezer embert tudnak befogadni. Ez, tegyük fel, harmincezer családot jelent. Harmincezer otthonban nem fűtenek öt óra hosszát és nem világítanak öt óra hosszát, ha az összes szórakozóhelyek nyitva vannak. De ha bezárják a szórakozóhelyeket, akkor neki otthon fogyasztja a maga fűtő- és világítóanyagát. Tessék kiszámítani, hogy azzal a pár vagon szénnel szemben, amelyet a szórakozóhelyek bezárása megtakarít, hány ezer vagon pocskelődik el, ha a közönséget nem engedik közös, melegen tartott helyiségekbe. Sőt még ezenfelül vannak olyan színházak is, amelyeket télen állandóan fűten kell, ha zárva vannak is, mert kánjuk különben elromlik. Ha tehát például a Nemzeti Színházat bezárják, akkor a Nemzeti Színház kénytelen a maga szénét tovább fogyasztani, közönsége pedig otthon tovább fogyasztja a fűtési és világítási szénét. A bezárási rendeletnél tehát bölcsőbb dolgot is el lehet képzelni.

A szénről tehát, mint a színházak bezárásának okáról, nem lehet beszélni. Szén dolgában a bezárás ugyanakkor tíz mázsát árt, mikor egy felet használ. Ha azonban a bezárásnak közbiztonsági okai vannak, akkor a bezárási hajlandóságot figyelmeztetni kell arra, hogy hatvan ezer ember, aki benn szórakozik a nézőterén mindig kellemesebb, mint hatvan ezer ember, aki otthon szórakozás nélkül gondolkodik.

Nincs más hátra, mint azokat, akik ebben a kérdésben hivatalosan döntenek, szépen megkérni: ne pocskelőljék az ugyanis kevés szénkészletet a csa-

ládok otthon tartásával és fűtési kényszerével, ezenkívül ne kergessék a szórakozó emberek naponkénti ezreit a napi gondok keserű tünődésébe, végül a lakosság tulontul felzaklatott idegeit, ezt az egész neuraszténias közhangulatot ne zárják el erőszakkal a naponkénti kis gyógyulástól. A kultúra szempontjairól akár ne is beszéljünk.

A színházak bezárásának eddigi története különben a szombat esti minisztertanácsossal kezdődik. Itt vetették fel és itt határozták el, hogy újév napjától kezdve a színházakat, mozikat és mulatóhelyeket vasárnap kivételével mindennap zárva kell tartani. Ennek a híre nemcsak a színházak világában, hanem a közönség körében is pánikot keltett. Még vasárnap megjelent Garami Ernő kereskedelmi miniszternél és gróf Károlyi Mihály miniszterelnöknél egy küldöttség, mely a színészek, színigazgatók, mozisok, mozialkalmazottak és szinpadai alkalmazottak egyetemét képviselte. Ez a küldöttség elérte, hogy a drakói szigorú rendelkezést némileg enyhítették. Garami miniszter megígérte, hogy indítványt tesz a minisztertanácsban, hogy a zárás csak január 6-án kezdődjék.

E pillanatban úgy áll a dolog, hogy január 6-tól kezdve a színházakat hetenkint öt napra bezárják, szombaton és vasárnap megengedik a nyitvatartást. A színigazgatók egyelőre fizetik alkal-

mazottaikat, de soká nem hajlandók ekkora terhet viselni. A színészek helyzete, ha a zárás hosszabb ideig tart, a kollektív szerződés szerint alakul. Első hónapban egész gázsit kapnak, második és harmadik hónapban félgázsit, de legfeljebb ezer koronát, azontul a szerződés megszűnik. Mehetnek kávéházba énekelni, ha éhezni nem akarnak.

Ambrus Zoltán, a Nemzeti Színház igazgatója hétfőn elment a kultuszminisztériumba, hogy kikérje a kultuszkormány hozzájárulását ahhoz, hogy a színházak bezárása esetén a színházat tovább is fűteni lehessen. A minisztérium illetékes ügyosztálya megadta ehhez a felhatalmazást és így az esetleges bezárást követő napokra a színház próbái tovább folynak.

A Magyar Színpadi Szerzők Egyesülete hétfőn este Heltai Jenő elnöklete alatt rendkívüli igazgatósági ülést tartott, amelyen egyhangulag megállapodtak abban a szerzők, hogy a színházak tervezett bezárása ellen a leghatározottabban tiltakoznak. A tiltakozást kedden délelőtt gróf Károlyi Mihály miniszterelnöknek küldöttség fogja átadni.